

Doos met vinnen

Klein, groot, vierkant, driehoekig, allerlei kleuren en patronen: de ene koffervis is de andere niet.

Koffervissen, kogelvissen en egelvissen zijn een interessante groep. Het zijn allemaal slechte zwemmers. Er zijn ook verschillen. De koffervis heeft een harde buitenkant terwijl de kogel- en egelvissen zich kunnen opblazen om zich groter te maken. Waarbij de egelvis extra veel indruk maakt door zijn stekels uit te zetten. In dit artikel kijken we naar de koffervisjes. In de volgende Onderwatersport komen de kogelvissen voorbij. De egelvissen maken hun opwachting op Duikspotter.nl.

Koffervissen (Ostraciidae) komen het meest voor in tropisch water. Daar zoeken ze ook wel dieper water op, waar het koeler is. Ze zijn voornamelijk 's nachts actief, vooral tijdens zonsopgang en -opgang. Overdag verschuilen ze zich in holletjes en spleten. Het lichaam van de koffervis is bedekt met harde platen van been die een soort pantser vormen. Daarin zitten uitsparingen voor de bewegende delen zoals de bek, vinnen, ogen en kieuwopeningen. Enkele soorten hebben hoorntjes op hun kop. Koffervissen zwemmen door middel van een golvende bewegingen van rug- en anaalvin. Sturen doen ze met hun borstvinnen en staartvin. Het zijn langzame zwemmers maar ze kunnen goed manoeuvreren. Met hun kleine vinnen kunnen ze om de eigen as draaien. In geval van nood gaan de visjes er snel vandoor met een slag van de staartvin.

Giftig

Koffervissen eten kleine bodemdieren en planten: sponzen, garnalen, visjes, schaaldieren, algen en zeegrassen. Soms blazen ze water in het zand om prooidiertjes bloot te leggen. Daarom worden ze vaak achtervolgd door lipvissen en barbelen. Met hun sterke kaken kunnen ze schelpen en de harde kokers van borstelwormen doorbijten. Behalve wormen, zakpijpen en sponzen, eten ze grote hoeveelheden algen. Ze spelen een belangrijke rol bij het algenvrij houden van het rif. Als bescherming tegen rovers is het lichaam van de koffervis bedekt met een giftige slijmlaag. Ze zijn in staat om een gif (ostracitoxine) af te scheiden waarmee ze andere vissen kunnen doden – maar ook zichzelf als ze in een aquarium zitten.

Honingraat koffervis

(Acanthostracion polygonius)

Deze vis kun je herkennen aan de zeshoekige patronen op het lichaam. Boven het oog heeft het scherpe punten die naar voren steken. De honingraat heeft ook nog twee scherpe uitsteeksels onderaan de achterkant. Het heeft een hoge rug maar is wel slank van vorm; het is een ruwe driehoek. Dat kun je goed zien bij een portretfoto. De kop eindigt in een puntige vorm met een rond bekje met rozerode lippen. De vis kan verschillende kleuren hebben. Hij kan blauwgrijs zijn of een beige ondergrond hebben met een duidelijke bruine tekening. De jonge dieren zijn geel met donkere stippen. Tijdens een nachtduik heeft het weer andere kleuren dan overdag. De honingraat koffervis komt niet veel voor, maar heeft wel een groot verspreidingsgebied. Dat beslaat het hele Caribisch gebied van Bermuda tot Brazilië.

Gestippelde koffervis

(Lactophrys bicaudalis)

Dit is een minder bekende soort die veel op de L. triqueter lijkt. Deze vis heeft een ronder, gestroomlijnd model. De grote kop met de grote ogen zijn opvallend, net als de grote, vooruitstekende bek. De kleur op het lichaam is wit met donkere stippen die doorlopen tot op de staart. De juvenielen zijn juist geel met zwarte stippen. Het verspreidingsgebied is groot: de hele West-Atlantische Oceaan vanaf Canada, Amerika tot Brazilië, Bermuda, Golf van Mexico en het Caribisch gebied. De vis heeft een voorkeur voor helder water rond koraalriffen. Soms verbergen ze zich onder spleten en in hopen tot een diepte van vijftig meter.

Gladde koffervis

(Rhinesomus triqueter)

De gladde koffervis heeft een driehoekig model, is donker van kleur met witte stippen en donkere vlekken rond de bek, vinnen en ogen. De staart lijkt op een kwast, de vinnen zijn zacht, zonder stekels. De gladde koffervis heeft een puntsnuit met uitstekende lippen rond de kleine bek. Als je de vis recht aankijkt kun je goed zien dat ze een driehoekige vorm hebben: een platte onderkant met twee zijkanten die schuin in een smalle bovenkant omhooglopen. De juvenielen (jonge koffervisjes) zijn donker van kleur met gele of witte stippen. Ze hebben dan nog een vierkant model, het zijn net kleine dobbelsteentjes. De juvenielen zijn zo klein dat je een gids nodig hebt die ze aanwijst. De soort komt voor in het westen van de Atlantische Oceaan, van Canada en Massachusetts tot aan Brazilië en de Golf van Mexico, Bermuda en het Caribisch gebied. Vaak leven ze alleen of in kleine groepjes.

Gele koffervis

(Ostracion cubicus)

In de Atlantische, Grote en Indische oceaan leeft een schattig heldergeel koffervisje met zwarte stippen; de gele koffervis. Het visje leeft bij voorkeur op buitenriffen en in lagunes. De gele koffervis blijft altijd in de buurt van schuilplaatsen en houdt niet van veel stroming. Dit mooie visje kan zo'n 45 centimeter groot worden. De zwarte stippen bij de jongere visjes hebben dezelfde grootte als hun pupil. Naarmate de vis ouder wordt, worden de stipjes niet alleen kleiner maar ook lichter van kleur tot bijna wit. Op het oog is het geslacht niet te bepalen. Van alle koffervissen heeft deze soort de meest 'vierkante' vorm met een duidelijk 'platte' onder-, zij- en bovenkant.

Stekelrug koffervis

(Lactoria fornasini)

Deze koffervis zie je juist niet bij riffen maar heeft een voorkeur voor zones met zand, losse stenen of wieren. Je komt het tot dertig meter diepte tegen. Ze leven solitair of paarsgewijs. Tijdens de paartijd ontwikkelen de mannetjes territoriaal gedrag. Net als de andere koffervissen hebben ze een hoekige, harde buitenkant van aan elkaar gegroeide schubben, die een stevige doosachtige vorm hebben. Alleen deze soort heeft een meer zeshoekige vorm. Dat komt door de rug die een soort richel vormt. Ze hebben korte, puntige horens boven de ogen en aan de achterkant. Op de rug zit een flinke stekel. De vinnen en staart zijn zacht, zonder stekels. Ze komen voor in de tropische Indo-Pacific, van Oost-Afrika tot Japan, Indonesië, Australië, Hawaï en Polynesië.

Buffel koffervis

(Lactophrys trigonus)

Deze koffervis doet zijn naam eer aan. Het is een grote koffervis met een hoge rug en hoog voorhoofd en is massiever van bouw. Hij kan tot een halve meter groot worden en meer dan drie kilo wegen. De buffel heeft grote ogen en een kleine mond in vergelijking tot de andere koffervissen. Hij is beige van kleur met lichte stippen op de bovenkant en staart. Ook deze koffervis vind je in de westelijke Atlantische Oceaan. Hij heeft een voorkeur voor een omgeving met koraal of stenen, zeegrasbedden en open riffen tot een diepte van vijftig meter. Ik heb er ook een ook gefotografeerd in het open water waar ik hem zag zwemmen. Want de buffel koffervis eet ook dieren die in het open water voorkomen. Helaas worden ze zelf ook graag gegeten in het hele Caribisch gebied. Dat verklaart misschien waarom ik er ook maar een heb gezien?

Koffervissen hebben een hoekige, harde buitenkant van aan elkaar gegroeide schubben

Gebochelde koffervis

(Tetrosomus gibbosus)

Deze soort ontleent haar naam aan de verhoging op de rug waar een flinke stekel uitgroeit. De gebochelde heeft een kleine bek met dikke lippen en puntige tanden. Ook heeft ze aan alle kanten gevaarlijke, uitstekende punten. De gebochelde koffervis wordt als vrouwtje geboren en sommige visjes worden mannetje als ze groter worden. De juvenielen leven samen in een schoolje. Zodra ze volwassen worden, leven ze alleen. De soort is zeer giftig: zowel het vlees, als de organen en de stekels. Ze zijn zelfs in staat om een mens te doden. Het verspreidingsgebied is vanaf de Rode zee tot de de Filipijnen en Indonesië. De gebochelde koffervis is in 1988 voor het eerst gevonden in de Middellandse Zee. De vissen kunnen die afstand niet zelf hebben gezwommen, maar hun eieren en larven zijn met de noordelijke stroming meegelift! |

Lees hier het verhaal over de egelvissen.